

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 309/2015-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. júla 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Sabóom, Obchodná 187/6, Sečovce, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tost 9/2015 z 26. marca 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. júna 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Tost 9/2015 z 26. marca 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. BB-4Nt 4/2013 z 26. januára 2015 bola povolená obnova konania v právoplatne skončenej trestnej veci sťažovateľa a ďalších spoluodsúdených vedená pred vtedajším Špeciálnym súdom pod sp. zn. BB-3T/3/2008 z 24. februára 2009. Podaním adresovaným špecializovanému súdu sťažovateľ vzniesol námietku proti členovi senátu tohto súdu, a to jeho predsedovi [REDACTED]. Špecializovaný súd svojím uznesením sp. zn. BB-3T/3/2008 z 11. februára 2015 rozhodol podľa § 32 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) tak, že nevyhlásil predsedu senátu [REDACTED] z vykonávania úkonov v trestnej veci. Najvyšší súd svojím napadnutým rozhodnutím rozhodol o zamietnutí sťažovateľom podanej sťažnosti. V ostatnom podal sťažovateľ sťažnosť ústavnému súdu.

Sťažovateľ v predostretej argumentácii predovšetkým akcentoval nedostatočnú argumentáciu všeobecných súdov k ním predostretým námietkam, k čomu uviedol:

„Vyrovnať sa s argumentom účastníka konania znamená uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov. Ak súd odmietne nejaký argument účastníka konania, musí ho v odôvodnení rozhodnutia vyvrátiť, resp. aspoň spochybníť alebo vysvetliť, prečo tento argument považuje za irelevantný.“

Uvedenie dôvodu pre prijatie alebo odmietnutie argumentu účastníka konania je vlastne tiež argumentáciou – a to uvádzaním argumentov reagujúcich na argumenty účastníka konania. Argumenty súdu uvedené na odmietnutie argumentov účastníka konania musia byť jasné, zrozumiteľné a dostatočne konkrétne, aby naozaj smerovali k vyvráteniu alebo spochybneniu argumentov účastníka konania. Za arbitrárne zaobranie sa argumentmi možno považovať napríklad konštatovanie súdu, že argumenty účastníka sú nesprávne alebo irelevantné a to bez toho, aby súd dostatočne vysvetlil, prečo ich považuje za nesprávne alebo irelevantné. Možno tiež konštatovať, že čím je dôkladnejšia a podrobnejšia (hlbšia) argumentácia účastníka konania, tým musí byť dôkladnejšia aj argumentácia súdu, ak chce súd tieto argumenty vyvrátiť alebo spochybníť. Ak súd na

konkrétne a podrobné argumenty účastníka konania zareaguje iba všeobecným konštatovaním, takáto argumentácia súdu nemôže byť považovaná za konkrétny protiargument a nemôže byť ani považovaná za dostatočné vyrovnanie sa s argumentmi účastníka konania.“

Podľa názoru sťažovateľa napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu „nesplňa hore uvedené požiadavky. Obsahuje iba reprodukciu mojej námietky zaujatosti, napadnutého uznesenia špecializovaného trestného súdu, mojich sťažnostných argumentov a ustanovení Trestného poriadku“, a teda „Už na prvý pohľad je zrejmé, že najvyšší súd sa nevyrovnal s mojimi argumentmi napriek tomu, že právo na nestranný súd patrí medzi základné atribúty práva na spravodlivý súd. ... Ak chcel najvyšší súd... argumenty vyvrátiť, mal sa nimi podrobne zaoberať a presvedčivo vyvrátiť... Najvyšší súd SR porušil moje práva na súdnu ochranu, pretože odôvodnenie jeho uznesenia je arbitrárne.“

V konkrétnej rovine svojej argumentácie poukázal na niekoľko konkrétnych skutočností, z ktorých mala vyplývať zaujatosť predsedu senátu špecializovaného súdu a s ktorými sa najvyšší súd adekvátne nevysporiadal vo svojej argumentácii. Sťažovateľ poukazoval na to, že (i) „... protiústavne zriadený Špeciálny súd, v nezákonne zloženom senáte 3T, zaujatými sudcami pod vedením [REDAKOVANÉ] v zmanipulovanom, nezákonnom a nespravodlivom procese...“ rozhodol o jeho vine a uložil mu trest odňatia slobody na doživotie „... na základe jedinej prečítanej výpovede svedka [REDAKOVANÉ], ktorý navyše menil výpovede“, (ii) ďalej poukázal na rozsudok sp. zn. PK-2T/14/2007 z 28. novembra 2007, z ktorého je/má byť zrejmé, že „... sudca [REDAKOVANÉ] dospel k záveru, že kriminálna skupina tzv. [REDAKOVANÉ] existuje a že ja - [REDAKOVANÉ] - som jej šéfom, vydával som pokyny členovi tejto kriminálnej skupiny [REDAKOVANÉ]. ... Vezmúc do úvahy, že [REDAKOVANÉ] spolurozhodol o vine obž. [REDAKOVANÉ]... som považoval za vylúčené, aby dokázal nezaujato, objektívne a spravodlivo posudzovať od r. 2008 obžalobu proti mne za skutky zločineckej skupiny a zločiny spáchané organizovanou skupinou, pretože [REDAKOVANÉ] už na to mal svoj názor. Vzhľadom na to, že bola prejednaná moja vina za podplácanie Petrusa a kriminálnej skupiny [REDAKOVANÉ], som

podľa § 11 Obč. zák. podal žalobu o ochranu osobnosti na Okresný súd Michalovce (sp. zn. 14 C/137/2010) kde žalovaným v 4.rade je [REDAKOVANÉ] a žalovaným v 7. rade je [REDAKOVANÉ].“, (iii) v ďalšom poukázal na to, že mu predseda senátu [REDAKOVANÉ] zaslal písomnosti v stupni utajenia vyhradené, na čo nemal právny nárok a čo bolo potvrdené aj stanoviskom riaditeľa odboru legislatívy a práva Národného bezpečnostného úradu č. 1654/2012/LP-009 z 3. apríla 2012, (iv) ďalej poukázal na to, že «... z identických dôvodov som namietať zaujatosť [REDAKOVANÉ] aj v konaní vedenom pod. sp. zn. BB-3T/43/2014, kde v uznesení o nevyhlúčení predsedu [REDAKOVANÉ] zo dňa 15. 01. 2015 boli mnou uvedené dôvody námietky zaujatosti vyhodnotené ako „akcie“ proti predsedovi senátu [REDAKOVANÉ]. Ďalej som poukazoval na iné moje trestné veci, kde som ani v jednom prípade nenamietal zaujatosť konajúcich sudcov.», (v) a v ostatnom poukázal na údajne zlý psychický zdravotný stav samotného predsedu senátu špecializovaného súdu.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné práva [REDAKOVANÉ] domáhať sa svojho práva na nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Dohovoru... uznesením Najvyššieho súdu... sp. zn. 4 Tost 9/2015 zo dňa 26. marca 2015 porušené bolo.

2. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu a spravodlivý súd podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Dohovoru... uznesením Najvyššieho súdu... sp. zn. 4 Tost 9/2015 zo dňa 26. marca 2015 porušené bolo.

3. Zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu... sp. zn. 4Tost 9/2015 zo dňa 26. marca 2015 a vec vracia Najvyššiemu súdu... na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Najvyšší súd... je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ]...“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo

právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, je založená na princípe subsidiarity. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu.

Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu (m. m. II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Zmysel a účel princípu subsidiarity treba vidieť v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Inými slovami, ústavné súdnictvo v individuálnych veciach je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (m. m. IV. ÚS 133/09, I. ÚS 341/09). Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (III. ÚS 149/04). Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je sťažnosť nástrojom ochrany základných práv nastupujúcim po vyčerpaní všetkých dostupných prostriedkov ochrany práv uplatniteľných v súlade so zákonom v systéme orgánov verejnej moci (m. m. IV. ÚS 62/08, I. ÚS 279/09).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a taktiež aj zo strany súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia (m. m. III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 314/09). Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (m. m. II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07).

Proti nesprávnemu a nezákonnému procesnému postupu súdu prvého stupňa sa obžalovaný (v okolnostiach veci po povolení obnovy konania v skončenej veci, pozn.) môže brániť (pokiaľ neboli akceptované jeho námietky či návrhy v priebehu prvostupňového konania) podaním odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa.

Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. O podstatnú chybu konania ide aj vtedy, ak sa na konaní zúčastnil orgán, ktorý bol vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v danej veci (§ 31 Trestného poriadku). Obžalovaný môže navyše napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaním, ak sa domnieva, že v jeho veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania [(§ 317 ods. 1 Trestného poriadku, § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku v spojení s § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku) m. m. I. ÚS 278/2009, I. ÚS 279/2009, IV. ÚS 234/2011].

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ bude mať v ďalších štádiách trestného konania k dispozícii právne prostriedky na účinnú obranu ním označených práv, o ktorých po ich uplatnení budú nielen oprávnené, ale aj povinné rozhodnúť vecne príslušné všeobecné súdy. Za týchto okolností by prijatie sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie bolo v rozpore s princípom subsidiarity, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Inými slovami, nevyužitie niektorej z možností ochrany označeného práva nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy). Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie a rozhodnutie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2015